

Universal Declaration of Human Rights - Maltese

© 1996 – 2009 The Office of the High Commissioner for Human Rights

This HTML version prepared by the *UDHR in Unicode* project, <http://www.unicode.org/udhr>.

L-ISTQARRIJA UNIVERSALI DWAR IL-JEDDIJET TAL-BNIEDEM

Kwalunkwe referenza għall-maskil, f'din l-Istqarrija qed tirreferi wkoll għall-femminil.

DAHLA

Billi l-gharfien tad-dinjità proprja tal-membri kollha tal-familja umana u tad-drittijiet tagħhom uguali li ma jistghux jittehdulhom hu s-sies tal-helsien, tal-haq u tal-paċi fid-dinja,

Billi t-tkasbir u ż-żebli tal-jeddijiet tal-bniedem għabu magħhom għemejjel kiefra li wegġghu l-kuxjenza tal-umanità, u l-miġja ta' dinja fejn il-bnedmin ikunu hielsa li jikkellmu u jemmnu, mehlusa mill-biża' u mill-miżerja, kienet proklamata bħala l-oghla xewqa tal-bniedem,

Billi hu essenzjali li l-jeddijiet tal-bniedem ikunu mharsa bil-hakma tal-liġi biex il-bniedem ma jkunx imġiegħel, fl-ahhar mill-ahhar, li jqum kontra t-tirannija u l-mohqrija,

Billi hu essenzjali li jkun imhegġegħ l-iżvilupp ta' relazzjonijiet ta' hbieb bejn il-ġnus,

Billi fl-Istatut il-popli tal-Ġnus Magħquda xandru mill-ġdid il-fidi tagħhom fil-jeddijiet fundamentali tal-bniedem, fid-dinjità u s-siwi tal-persuna umana, fil-jeddijiet uguali tar-rġiel u tan-nisa, u qatghuha li jgħibu 'l quddiem il-progress soċjali u johlqu kondizzjonijiet ahjar tal-hajja f'libertà akbar,

Billi l-Istati Membri wiegħdu biex, flimkien mal-Organizzazzjoni tal-Ġnus Magħquda, jiżguraw ir-rispett universali u effettiv tal-jeddijiet tal-bniedem u tal-libertajiet fundamentali,

Billi fehma komuni ta' dawn il-jeddijiet u l-libertajiet hi tal-akbar importanza għat-twettiq shih ta' din il-wegħda,

Għaldaqstant, l-ASSEMBLEA ĠENERALI xxandar DIN L-ISTQARRIJA UNIVERSALI DWAR IL-JEDDIJET TAL-BNIEDEM bħala għan komuni biex jintlahaq mill-popli u mill-ġnus kollha, halli kull bniedem u kull organu tas-soċjetà, billi jzommu dejjem quddiemhom din l-Istqarrija, ihabirku biex bit-tagħlim u bl-edukazzjoni jgħibu 'l quddiem ir-rispett għal dawn il-jeddijiet u l-libertajiet u biex jiżgurawhom, b'miżuri progressivi nazzjonali u internazzjonali, l-gharfien u l-harsien universali u effettiv, kemm fost il-popli tal-Istati Membri nfushom, kif ukoll fost dawk tal-artijiet taht il-ġuriżdiżżjoni tagħhom.

L-Artiklu 1.

Il-bnedmin kollha jitwiellu hielsa u uguali fid-dinjità u d-drittijiet. Huma mogħnija bir-raġuni u bil-kuxjenza u għandhom iġibu ruhhom ma' xulxin bi spirtu ta' ahwa.

L-Artiklu 2.

Kulhadd hu intitolat għal dawn il-jeddijiet u l-libertajiet imxandra f'din l-Istqarrija, bla ebda għażla, bħal ta' razza, lewn, sess, ilsien, reliġjon, opinjoni politika jew kull opinjoni ohra, oriġini nazzjonali jew soċjali, proprjetà, twelid jew kull qagħda ohra.

Mhux biss, iżda l-ebda għażla m'għandha ssir fuq bażi tal-qagħda politika, ġuridika jew internazzjonali tal-pajjiż jew territorju li minnu tiġi l-persuna, kemm jekk tkun indipendenti, kemm jekk tkun fdata lil xi pajjiż iehor, kemm jekk ma jkollhiex gvern tagħha kif ukoll jekk ikollha xi limiti ohra fis-sovranità tagħha.

L-Artiklu 3.

Kull bniedem ghandu l-jedd ghall-hajja, ghall-helsien u ghas-sigurtà tal-persuna tieghu.

L-Artiklu 4.

Hadd m'ghandu jinżamm il-sir jew fi stat li jixbah lil dak ta' isir. L-iskjavitù u n-negozju tal-ilsiera fl-ghamliet kollha taghhom m'ghandhomx jithallew isiru.

L-Artiklu 5.

Hadd m'ghandu jinghata tortura jew kastig jew trattament ahrax, li ma jixraqx lill-bniedem jew li jbaxxi.

L-Artiklu 6.

Kulhadd ghandu l-jedd li jintgħaraf kullimkien bhal-persuna quddiem il-liġi.

L-Artiklu 7.

Kulhadd huwa ndaq quddiem il-liġi u ghandu l-jedd, bla ebda għażla, għal protezzjoni ugwali mil-liġi. Kulhadd ghandu l-jedd għal protezzjoni ndaq kontra kull għażla li tikser din l-Istqarrija u kontra kull provokazzjoni għal għażla bhal din.

L-Artiklu 8.

Kulhadd ghandu l-jedd quddiem it-tribunali nazzjonali kompetenti għal rimedji effettivi kontra l-ksur tal-jeddijiet fundamentali li lilu huma magħrufa mill-kostituzzjoni jew mil-liġi.

L-Artiklu 9.

Hadd m'ghandu jithalla jkun imharrek, miżmum il-habs jew itturufnat għalxejn b'xejn.

L-Artiklu 10.

Kulhadd ghandu l-jedd b'ugwaljanza shiha li jkun mismugh bil-haq u fil-pubbliku minn tribunal indipendenti u imparzjali, li jiddeċiedi l-jeddijiet u d-dmirijiet tieghu jew xi akkuza kriminali kontrih.

L-Artiklu 11.

1. Kull min hu mixli bi htija li jisthoqqilha kastig ghandu l-jedd li jkun meqjus bla htija sakemm il-htija tieghu tkun pprovata skont il-liġi fi proċess pubbliku li fih ikollu l-garanziji kollha mehtieġa biex jiddefendi ruhu.

2. Hadd m'ghandu jkun ikkundannat minhabba ghemil jew thollija ta' ghemil, li fiż-żmien meta twettqu ma kinux htijiet li jisthoqqilhom kastig skont il-liġi nazzjonali jew internazzjonali. Lanqas m'ghandu jinghata kastig ikbar minn dak li kien jinghata meta twettqet il-htija.

L-Artiklu 12.

Hadd m'ghandu jkollu għalxejn b'xejn indhil fil-hajja privata tieghu, fil-familja tieghu, f'daru jew fl-ittri tieghu, u lanqas m'ghandu jbati minn attacki fuq l-unur u l-fama tieghu. Kulhadd ghandu l-jedd għall-protezzjoni mil-liġi kontra kull indhil jew attacki bhal dawn.

L-Artiklu 13.

1. Kulhadd ghandu l-jedd li jmur bil-libertà minn imkien ghal iehor u li jagħżel fejn joqghod 'il ġewwa mill-fruntieri ta' kull Stat.

2. Kulhadd ghandu l-jedd li jhalli pajjiż, ukoll dak tiegħu, u li jerġa' lura fih.

L-Artiklu 14.

1. Kulhadd ghandu l-jedd li jfittex u jgawdi f'pajjiżi ohra l-kenn mill-persekuzzjoni.

2. Dan il-jedd ma jistax jintuża fil-każ ta' persekuzzjonijiet fondati tassew fuq htija kontra l-liġi komuni jew fuq għemejjel kontra l-ghanijiet u l-prinċipji tal-Ġnus Magħquda.

L-Artiklu 15.

1. Kulhadd ghandu l-jedd għan-nazzjonalità.

2. Hadd m'ghandu jkun imcàhhad għalxejn b'xejn min-nazzjonalità tiegħu, lanqas mid-dritt li jbididilha.

L-Artiklu 16.

1. L-irġiel u n-nisa li għandhom l-età tagħhom taż-żwieġ, għandhom il-jedd jiżżewġu u jwaqqfu familja minghajr xkiel minhabba r-razza, in-nazzjonalità jew ir-religjon tagħhom. Huma għandhom jeddijiet indaqs għaž-żwieġ, matul iż-żwieġ u meta dan jinhall.

2. Iż-żwieġ m'ghandux isir minghajr il-ftehim hieles u shih taż-żewġ għarajjes.

3. Il-familja hi l-element naturali u fundamentali tas-soċjetà u għandha l-jedd għall-protezzjoni mis-soċjetà u mill-Istat.

L-Artiklu 17.

1. Kulhadd ghandu l-jedd għall-proprjetà, kemm tiegħu wahdu kif ukoll bi shab m'ohrajn.

2. Hadd m'ghandu għalxejn b'xejn ikun imcàhhad minn ġidu.

L-Artiklu 18.

Kulhadd ghandu l-jedd għal-libertà tal-hsieb, tal-kuxjenza u tar-religjon; dan il-jedd ihaddan il-libertà li wiehed ibiddel ir-religjon jew il-konvinzjoni tiegħu u li jkun hieles, kemm wahdu jew m'ohrajn, fil-berah jew fil-privat, jistqarr ir-religjon jew il-konvinzjoni tiegħu fit-tagħlim, fl-għemejjel, fil-qima u fil-harsien tiegħu.

L-Artiklu 19.

Kulhadd ghandu l-jedd għal-libertà li jzomm l-opinjoni tiegħu u li jfissirha; dan ihaddan il-jedd li wiehed iżomm opinjonijiet minghajr indhil u li jkun jista' jfittex jirċievi u jgħaddi tagħrif u ideat bil-mezzi li jidhirlu, irrispettivament mill-fruntieri.

L-Artiklu 20.

1. Kulhadd ghandu l-jedd għal-libertà li jiltaqa' u jissieheb ma' ohrajn fil-paċi.

2. Hadd m'ghandu jkun imġieghel li jissieheb f'xi għaqda.

L-Artiklu 21.

1. Kulhadd ghandu l-jedd li jiehu sehem fil-gvern ta' pajjiżu, direttament jew permezz ta' rappreżentanti magħżula bil-libertà.
2. Kulhadd ghandu l-jedd ugwali li jidhol għas-servizzi pubbliċi ta' pajjiżu.
3. Ir-rieda tal-poplu ghandha tkun is-sies tal-awtorità tal-gvern; din ir-rieda ghandha tintwera f'elezzjonijiet ġenwini li ghandhom isiru minn żmien għal żmien li fihom jivvota kulhadd b'vot indaqs u sigriet jew inkella skont proċeduri bħallhom li jiżguraw il-libertà tal-vot.

L-Artiklu 22.

Kulhadd, bħala membru tas-soċjetà, ghandu l-jedd għas-sigurtà soċjali u ghandu l-jedd li jissodisfa, permezz tal-isforz nazzjonali u l-koperazzjoni internazzjonali u skont l-organizzazzjoni u r-riżorsi ta' kull Stat, il-jeddijiet ekonomiċi, soċjali u kulturali li minghajrhom ma jistax iżomm id-dinjità tiegħu u jiżviluppa bil-libertà l-personalità tiegħu.

L-Artiklu 23.

1. Kulhadd ghandu l-jedd għax-xogħol, għall-għażla hielsa tal-impjieg, għal kondizzjonijiet ta' xogħol ġusti u favorevoli u għall-protezzjoni mill-qgħad.
2. Kulhadd, bla ebda għażla, ghandu l-jedd għal hlas indaqs għal xogħol indaqs.
3. Kull min jahdem ghandu l-jedd għal hlas ġust u favorevoli li jiżgura lilu u lill-familja tiegħu għajxien li jixraq lid-dinjità umana, u li jkun miżjud, jekk jehtieg, minn kull mezz iehor ta' protezzjoni soċjali.
4. Kulhadd ghandu l-jedd jiffirma trade unions u jissieheb fihom għall-protezzjoni tal-interessi tiegħu.

L-Artiklu 24.

Kulhadd ghandu l-jedd għall-mistrieħ u għall-btajjel, kif ukoll għal limitazzjoni ta' hin raġjonevoli ta' xogħol u għal vaganzi perjodiċi mhallsin.

L-Artiklu 25.

1. Kulhadd ghandu l-jedd għal livell ta' hajja suffiċjenti biex jiżguralu saħhtu, għajxien tajjeb għalih u għall-familja tiegħu, speċjalment f'dak li hu ikel, ilbies, dar, kura medika kif ukoll servizzi soċjali mehtieġa; ghandu wkoll il-jedd għas-sigurtà f'każ ta' qgħad, mard, mankament, irmulija, xjuhija u fil-każi l-oħra meta minhabba ċirkostanzi li ma jkollux kontroll fuqhom jitlef il-mezzi tal-għajxien.
2. L-ommijiet u t-tfal ghandhom il-jedd għall-kura u għal għajnuna speċjali. It-tfal kollha, kemm jekk twieldu fiż-żwieġ u kemm barra minnu, ghandhom igawdu l-istess protezzjoni speċjali.

L-Artiklu 26.

1. Kulhadd ghandu l-jedd għall-edukazzjoni. L-edukazzjoni ghandha tkun b'xejn, għall-inqas fil-grad elementari u fundamentali tagħha. L-edukazzjoni elementari ghandha tkun obbligatorja. L-edukazzjoni teknika u professjonali ghandu jkun jista' jagħmel użu minnha kulhadd; l-edukazzjoni universitarja ghandha tkun miftuha b'mod ugwali għal dawk kollha li jisthoqqilhom.
2. L-edukazzjoni ghandu jkollha bħala għan l-iżvilupp shih tal-personalità umana u li ssahhah ir-rispett għall-jeddijiet u għal-libertajiet fundamentali tal-bniedem. Ghandha thegġeg il-ftehim, it-tolleranza u l-hbiberija fost in-nazzjonijiet, ir-razez jew il-gruppi reliġjużi kolha u ghandha tmexxi l-quddiem il-hidmiet tal-Ġnus Magħquda għaž-żamma tal-paċi.
3. Il-ġenituri ghandhom l-ewwel jedd li jagħżlu l-għamla ta' edukazzjoni li tinghata l-uliedhom.

L-Artiklu 27.

1. Kulhadd ghandu l-jedd li jiehu sehem bil-libertà fil-hajja kulturali tal-komunità, li jgawdi l-arti u li jaqsam fil-progress xjentifiku u fil-ġid li jġib mieghu dan il-jedd.

2. Kulhadd ghandu l-jedd li jkollu l-protezzjoni għall-interessi morali u materjali tiegħu meta jkun l-awtur ta' produzzjoni xjentifika, letterarja jew artistika.

L-Artiklu 28.

Kulhadd hu intitolat għal ordni soċjali u internazzjonali li fih il-jeddijiet u l-libertajiet imxandra f'din l-Istqarrija jkunu jistghu jitwettqu tassew.

L-Artiklu 29.

1. Kulhadd ghandu dmirijiet lejn il-komunità li fiha biss jista' jwettaq l-iżvilupp hieles u shih tal-personalità tiegħu.

2. Fit-thaddim tal-jeddijiet u tal-libertajiet tiegħu, kull wiehed ghandu jkollu biss dawk il-limitazzjonijiet li jiġu mil-liġi, li ghandha biss bhala għan li tiżgura l-għarfien u r-rispett għall-jeddijiet u l-libertajiet tal-ohrajn u li tissodisfa dak li għustament jitolbu l-morali, l-ordni pubbliku u l-ġid komuni f'soċjetà demokratika.

3. Dawn il-jeddijiet u l-libertajiet ma jistghu fl-ebda każ jithaddmu kontra l-għanijiet u l-prinċipji tal-Ġnus Magħquda.

L-Artiklu 30.

Xejn f'din l-Istqarrija ma jista' jkun mifhum li jagħti lil xi Stat, għaqda jew persuna l-jedd li tagħmel xi hidma jew li twettaq xi għemil bil-għan li teqred xi jeddijiet jew libertajiet li huma mxandra hawnhekk.
